

YASHIL

**IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT**

*Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik,
ilmiy, ommabop jurnal*

**"AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR
RIVOJLANTIRISHDA BUXGALTERIYA HISOBİ,
IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNING ROLI HAMDA
ISTIQBOLDAGI VAZIFALAR" MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA**

MAXSUS SON / №5

BASE

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

OPEN ACCESS

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ROAD

Crossref

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

2025-yil 17-18 aprel

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA
MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA
BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 494 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

1-SEKSIYA: BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	12
SUT YO'NALISHIDAGI QORAMOLCHILIKDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBI VA MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	13
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Karimov Ikrom, Abduganieva Dildora	
MEHNAT HAQI BO'YICHA MUOMALALARDA XATO, FIRIBGARLIK VA NOQONUNIY AMALLARNI SUD BUXGALTERIYA EKSPERTIZASI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	17
Xasanov Baxodir Akramovich	
G'ALLACHILIK KLASSTERINING TASHKILY MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH	20
Dusmuratov Radjabbay Davlatbaevich, Ilmuratov Shavkat Maxsumovich	
KORXONA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARI QADRSIZLANISHI AUDITINING METODOLOGIK ASOSLARI	24
Urazov Komil Baxramovich, To'rayeva Farida Rustamovna	
AGROKLASTERLAR ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	28
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
KONSOLIDASIYALASHGAN MOLIVAVIY HISOBOTLARNI TUZISHNING BUGUNGI KUNDAGI ZARURATI.....	34
Avazov Ilxom Ravshanovich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING BARQARORLIK STANDARTLARI	37
Kurbanov Ziyat Niyazovich	
ВВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	41
Серекбаева Сауле Габитовна, Эшмуратов Улугбек Ташмуратович	
TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR AUDITINI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	46
Raximova Umida Rabbimovna	
AGROIQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA JORIY AKTIVLAR INVENTARIZATSIYASINI O'TKAZISH VA UNING TAHLILI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIKNI OSHIRISHDA INVESTITSIYA MUHITI VA UNI SHAKLLANTIRADIGAN OMILLAR	51
Abduganiyev Jahongir Behzod o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	55
A.I.Alikulov, M.Sh.Baxriyev, M.N. Fayzullaev	
G'ALLACHILIK KLASSTERLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI VA XORIJ TAJRIBALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	59
Yuldashev Sherali Xaitovich, Xusanov Jaloliddin Xolmamat o'g'li, Tolibov Azamatjon Olimovich	
STRATEGIES FOR ADVANCING THE STANDARDS RELATED TO ACCOUNTING FOR FOREIGN EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS IN UZBEKISTAN	63
Urazov K.B., Umarova Sh.K.	

BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA LOGISTIKA XARAJATLARI HISOB VA HISOBOTLARINI Yuritishni TAKOMILLAShtIRISH.....	68
Nasim Boboev, Yorbekova Dilorom Muxammadqulovna, Umidullo Fayzullaev	
ASPECTS OF ACCOUNTING CONFIGURATION AND ORGANIZATION IN MODERN ECONOMIC SETTINGS.....	73
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, Bahodirov Qosimxon Nasimxon o'g'li, Abdixalimov Nodirbek Abdumutal o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КЛИЕНТОВ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В БАНКОВСКОЙ ПРАКТИКЕ	77
Нарзиева Гузаль Бахтиёровна	
BARQAROR O'SISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA SIRKULAR IQTISODIYOTNING AHAMIYATI VA UNI MOLiyALAShtIRISH MASALALARI	81
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSiyALARNING AHAMIYATI.....	85
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna, Rasulova Sevinch Shodiyor qizi	
THE ROLE OF INTERNAL AND EXTERNAL AUDIT IN STRENGTHENING CORPORATE GOVERNANCE IN UZBEKISTAN	88
Urazov Komil Bahromovich, Oblokulov Sukhrob Usmon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOB (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA).....	90
Hamdamova Guljaxon Ablokulovna, Shakaraliyev Avazbek Xasan O'g'li, Daniyrov Xurshid Baxtiyorovich	
АДАПТАЦИЯ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА МНОГОПРОФИЛЬНЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	93
Ёрбекова Дилором Мухаммадқулловна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Мамадиёров Хусниддин Хасанович	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVENTARIZATSIYA NATIJALARI TAHLILINI TAKOMILLAShtIRISH XUSUSIYATLARI.....	97
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinova	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA BIZNES JARAYONLARI HISOBINING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	100
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	107
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI JADAL RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR SHAROITIDA G'ALLACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI, MOHIYATI VA ISTIQBOLLARI.....	111
Yuldashev Sherali Xaitovich, Pardaboyev Asror O'lmas o'g'li	
AGROKLASTERLARDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI MOLiyAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLAShtIRISH	115
Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
BANK SEKTORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI.....	120
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi, Zarmaxmatov Nomozjon Boxodir o'g'li	
THE STATUS OF ACCOUNTING TODAY	123
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, O'ktamov Nuriddin Abdumalik O'g'li, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo O'g'li	
CHANGES IN THE STRUCTURE OF AGRICULTURE OF UZBEKISTAN AND THEIR ECONOMIC- STATISTICAL ANALYSIS.....	126
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo ugli	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH.....	130
Raximova Umida Rabbimovna, Abdurahmanova Jasmina Baxtiyorovna	
KORXONALARDA XARAJATLAR HISOBINING ZAMONAVIY USULLARI.....	133
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH JARAYONLARI.....	137
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Xusanov Shohjahon Shavxidin o'g'li, Rustamova Dildora Dunyodjon qizi	
BUDJET HISOBINING IQTISODIYOTIMIZDA TUTGAN O'RNI VA UNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	143
Tuxtayev Zafar Mamatkulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARNING TASHKILIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	147
Fayzullayev Murodbek Nematullayevich, Alikulov Abdimo'min Ismatovich	
2-SEKSIYA: INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....151	
KAMBAG'ALLIK MUAMMOSI, UNI BARTARAF ETISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HOZIRGI HOLATI	152
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Aslonov Xotamjon Sharifboy o'g'li, Esirgapov Diyor Akramovich	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SOLIQ HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
“YASHIL IQTISODIYOT”GA O'TISH ZARURIYATI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	162
Olmasov Umidjon G'iyosovich, Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA CHORVACHILIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	168
Kudratov Rizo Turdibayevich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	172
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
“OZIQ-OVQAT ISROFI VA U BILAN KURASHISH STRATEGIYALARI”	176
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abduqahhorov Najmiddin Sayfiddin o'g'li, Vasliddinov Behruz Vasliddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLINING IQTISODIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	182
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	185
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov, Ilhom Mamatqulov	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI QISHLOQ JOYLARIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH	190
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Baxriddinov Abubakir Oloviddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING ROLINI OSHIRISH.....	194
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
XIZMAT KO'RSATISHDA ELEKTRON TIJORATNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	199
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Safarova Baxora Aslamovna, Bozorova Beg'ubor Tolib qizi, Murodqulova Mexrangiz Dilshodovna, Avazboyeva Ruxshona Azizovna	

CHORVACHILIKDA VETERINARIYA XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	202
Eshanqulov Sirojiddin Xakimovich	
O'ZBEKISTONDA LOGISTIK MARKAZLARNI RIVOJLANTIRISHNING HOLATI VA ISTIQBOLLARI	206
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Tursunaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li, Toshniyozov Anvarbek Alisher o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI	211
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Bilolbek Quvonchbek o'g'li Boytemirov	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM OMILLARI	215
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Iymonqulova Mavluda O'rozali qizi, Raxmonberdiyev Sherzod Alisher o'g'li	
ЗАНЯТОСТЬ И СОКРОЩЕНИЕ БЕЗРОБОТИЦЫ В УСЛОВИЯХ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ	219
Назарова М.Ш., Бердикулов Р.А.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SAVDOSINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI.....	226
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
“YASHIL IQTISODIYOT”NI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARIDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI	230
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova	
UZUMCHILIK TARMOG'IDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA ERISHISHDA SUVDAN TEJAMKORLIK BILAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI.....	235
Salamov Ibroxim, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich	
QISHLOQ HUDUDIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	239
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
BOZOR IQTISODIYOTIDA MULKCHILIK MUNOSABATLARINI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva	
GLOBAL BIZNESDA STRATEGIK YONDASHUVLAR	247
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Umrzoqov Adxam, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVATLASH TIZIMI TAHLILI	251
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ibragimov Jahongir Ilhom o'g'li, IbragimovBotir Uktamboy o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO SIYOSATI.....	257
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev	
THE SOCIO-ECONOMIC IMPORTANCE OF ACCELERATED DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR IN A MODERN MARKET ECONOMY	262
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Ro'zmatov Feruzbek Inoyat o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” TAMOYILLARINI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY VAZIFALAR	265
Xudoyberdiyev.U.X., Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
YOSHLAR ORASIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	268
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
O'TISH DAVRIDAGI IQTISODIYOTDA KICHIK KORXONALARNING LOGISTIKA TIZIMI	273
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
GLOBAL ISISH SABABLARI VA UNING IQTISODIY OQIBATLARI.....	278
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SERVIS XIZMATI KO'RSATISHDA CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	282
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	

AGROTURIZMNING YASHIL IQTISODIYOTDAGI O'RNI VA AHAMIYATI: O'ZBEKISTON UCHUN XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKLIFLAR.....	287
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Yuldoshev Husniddin To'liqin o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
“YASHIL” IQTISODIYOTGA O'TISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI	293
Kudratov Rizo Turdibayevich	
PARRANDA TUXUMINI YETISHTIRISHDA EKOLOGIK MUHITNING IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHGA TA'SIRI.....	297
Vaslidinov Bexruz Vaslidinovich, Salamov Ibrohim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
TIJORAT BANKLARIDA INTELLEKTUAL MULKDAN FOYDALANISH XUSUSIYATLARI.....	302
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARI SOTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH VA TARMOQNI MODERINIZATSIYALASH	308
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
IQTISODIY TENGSIZLIK VA U BILAN KURASHISH USULLARI.....	313
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Mahammadahliyev Muhammadkarim, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li	
“YASHIL” IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTONDA BANDLIKKA TA'SIRI.....	316
Nazarova M.Sh., Berdiqulov R.A.	
SAMARQAND VILOYATIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	322
Jo'raqul Rahmiddin o'g'li Yaxshiliqo, Farhod Mahmudovich Tirkashev	
O'ZBEKISTONDA “YASHIL” IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VAZIFALARI VA BOSQICHLARI	327
Maryam Sharipovna Nazarova, Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov Ilhom Mamatqulov, Ilhom Mamatqulov	
QISHLOQDA YASHOVCHI AYOLLAR – MEHNAT RESURSLARINING ISHSIZLIK MASALALARI	332
Murtazayev Olim, Murtazayev Akbarxon Olimovich	
XXI-ASRDA SHAKLLANGAN YANGI IQTISODIYOTLAR TARKIBIDA KREATIV IQTISODIYOT PRINSIPLARI VA TURLARINING NAZARIY MASALALARI.....	336
Mamayunus Pardayev, Obid Pardayev	
ISHSIZLIKNING ZAMONAVIY SHAKLLARI VA BANDLIKNI OSHIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	340
Navruzbek Azimjonovich Rajabov, Safarova Bahora Aslamovna	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASINING YANGI TALABLAR DOIRASIDA TAKOMILLASHUVI	344
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Babanazarova Sevara Abdunazarovna	
YANGI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH MUHIM VA DOLZARB MASALALARDAN BIRIDIR	348
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Mirzayev A	
QISHLOQ XO'JALIGIDA AGROTURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI.....	352
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Kudratov Rizo Turdibayevich	
XO'JALIK YURITUVCHI SubyektLARDA INSON RESURSLARINI BAHOLASH VA TAHLILIGA NAZARIY YONDASHUVLAR	358
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusova, Babanazarova Sevara Abdunazarovna, Mamayunusov Temur Olimovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK TA'LIM VA UNI RIVOJLANTIRISH CHORA-TADBIRLARI.....	362
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Solayev Sanjar Hamdam o'g'li	
MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASIDA ZAMONAVIY TALABLARDAN KELIB CHIQUADIGAN YONDOSHUVLAR.....	365
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Mamayunusov Temur Olimovich	
3-SEKSIYA: QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI.....	369
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО.....	370
Мухамедиева Дилноз Тулкуновна, Сафарова Лола Улмасовна	
IQTISODIY-MATEMATIK MODELLASHTIRISH: MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASSTERLARI EKIN MAYDONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov	
BOG'DORCHILIK TARMOG'INING HOLATI VA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARINING EKONOMETRIK TAHLILI	379
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Urdushev Xamrakul, Jalilov Shoxrux Zafar o'g'li	
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: IMPORTANCE, DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION	383
Koshkaldal Iryna, Celms Armands, Gurskiene Virginija, Dombrovska Olena	
О МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ РЕШЕНИЮ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ГОЛОВОЛОМОК НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	386
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Z.U., Muradova Mexribon Sobirovna	
FIZIKA FANINING O'ZBEKISTON AGRAR IQTISODIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLARINI HAL ETISHDAGI POTENTIALSIALI.....	393
R. Berdiyev, U. E. Nurimov, B. U. Amonov	
FIZIKA FANINI INTERNET TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QITISH	397
Raximov O., Mamatkulov	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQUARISHNI TASHKIL ETISHDA KO'P OMILLI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI.....	401
Mavlyanov Majid Tuychievich	
AYRIM IQTISODIY MASALALARNI YECHISHDA TAQRIBIY SONLARNING AHAMIYATI.....	406
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Bozorboyev Komiljon Shuxrat o'g'li, Eshdaviatov Samandar Otabek o'g'li, G'aniyev Anvar Maqsud o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЛЕКСНЫХ ЧИСЕЛ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ГЕОМЕТРИИ	410
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Umida Uktamovna, Mayramaliyeva Dilbar Eldorovna	
MEVA VA SABZOVOTLARNI FIZIKAVIY USULDA QAYTA ISHLASH TEXNALOGIYASI.....	417
N.Mamatkulov., M.Raxmatov., R.Berdiyev	
BEGONA O'TLAR VA ZARARKUNANDALARGA QARSHI KURASHDA ROBOTOTEXNIKA	421
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
AQLLI SUG'ORISH TIZIMLARI YORDAMIDA SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	425
Sulaymonov Mirobid Abdullolikhovich	
SMART TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SOTISH: BLOCKCHAIN TEXNOLOGIYASINING QO'LLANILISHI	432
Ahtamova Vasila Uktamovna	

RAQAMLI TAHLIL YORDAMIDA O'SIMLIKLAR UCHUN OPTIMAL O'SISH SHAROITLARINI YARATISH	436
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li, Hamdullayev Jamoliddin Feruzxon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RAQAMLI TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	440
N.Mamatkulov, R.Aminov	
UY HAYVONLARINI RO'YXATDAN O'TKAZISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGIDAGI IJTIMOYIY VA IQTISODIY AHAMIYATI	443
Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich, Usanov Rashid Sharofovich	
ISSIQXONALARNING REAL VAQT REJIMIDA BOSHQARUV MONITORING TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH, NAZORAT QILISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	448
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
RAQAMLASHTIRISH VA EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH.....	454
Usanov Rashid Sharofovich	
ZARARKUNANDALAR TARQALISHINI BASHORAT QILISHDA SUN'IY INTELLEKT MODELLARI	458
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna	
QISHLOQ XO'JALIGI YERLARINI GEOMETRIK MODELLASHTIRISHNI AMALGA OSHIRISHNING AMALIY YONDASHUVI.....	462
Xaknazarova Xurshidabonu Kenjayevna	
FLUTTER ASOSIDAGI O'SIMLIKLARNI TANISH VA SOG'LOMLIGINI TAHLIL QILISH	467
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
FERMERLAR UCHUN MOBIL ILOVALAR: AXBOROT, TAHLIL VA MASLAHATLAR.....	471
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida Uktamovna	
IOT VA AI INTEGRATSIYASI ORQALI SUVNI TEJASH.....	475
Raxmatullayeva Nozima Shodiqulovna	
ТРАНСФОРМАЦИОННОЕ ЗНАЧЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТРАДИЦИОННЫХ СМИ В ПРОЦЕССЕ ОСВЕЩЕНИЯ ПОСТРОЕНИЯ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА.....	479
Салим Дониёров	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK VA BANDLIKNI RAG'BATLANTIRUVCHI MOLIVAVIY INSTRUMENTLARNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	484
M.E.Rajabboyev	
DIGITALIZATION IN AUDIT PROFESSION.....	487
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	
O'ZBEKISTONDA DYUZDO SPORTI BO'YICHA YUQORI MALAKALI SPORTCHILARNI SHAKLLANTIRISHDA TAKTIK TAYYORGARLIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	490
Tangriyev Abdullo Tovashovich	

O'ZBEKISTONDA DYUZDO SPORTI BO'YICHA YUQORI MALAKALI SPORTCHILARNI SHAKLLANTIRISHDA TAKTIK TAYYORGARLIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI

Tangriyev Abdullo Tovashovich

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti dotsenti, (PhD)

O'zbekiston Dzyudo terma jamoasi a'zosi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda dyuzdo sporti bo'yicha yuqori malakali sportchilarni shakllantirishda taktik tayyorgarlik tizimini takomillashtirishning ilmiy va amaliy asoslari tahlil qilingan. Tadqiqotda sportchilarning taktik tafakkurini rivojlantirish, tezkor qaror qabul qilish, raqib harakatlarini oldindan sezish hamda mashg'ulot jarayonida zamonaviy texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, individual yondashuv, psixologik tayyorgarlik va videoanaliz tizimlarining taktik samaradorlikka ta'siri chuqur o'rganilgan. Natijalar dyuzdo sportida raqobatbardosh sportchilarni tayyorlashda kompleks yondashuv zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: dyuzdo, taktik tayyorgarlik, sportchi, strategik fikrlash, psixologik barqarorlik, videoanaliz, raqamli texnologiyalar.

Abstract: This article analyzes the scientific and practical foundations of improving the tactical training system in developing highly qualified dyuzdo athletes in Uzbekistan. The study examines the development of tactical thinking, quick decision-making, anticipation of opponents' actions, and the use of modern technologies in training processes. It also explores the impact of individualized approaches, psychological preparation, and video analysis systems on tactical efficiency. The results indicate the need for an integrated approach to enhancing the competitiveness of dyuzdo athletes.

Key words: dyuzdo, tactical training, athlete, strategic thinking, psychological stability, video analysis, digital technologies.

Аннотация: В данной статье рассматриваются научные и практические основы совершенствования системы тактической подготовки при формировании высококвалифицированных спортсменов по дзюдо в Узбекистане. В исследовании анализируется развитие тактического мышления, быстроты принятия решений, предвидения действий соперника и использование современных технологий в тренировочном процессе. Также изучено влияние индивидуального подхода, психологической подготовки и видеоаналитических систем на эффективность тактической подготовки. Полученные результаты подтверждают необходимость комплексного подхода к повышению конкурентоспособности спортсменов по дзюдо.

Ключевые слова: дзюдо, тактическая подготовка, спортсмен, стратегическое мышление, психологическая устойчивость, видеоанализ, цифровые технологии.

O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng jismoniy tarbiya va sport tizimini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Mamlakatda sportning barcha turlari qatori milliy an'analar, kurash va jang san'atlari asosida shakllangan sport yo'nalishlari ham keng rivojlanmoqda. Shu jumladan, dyuzdo sporti so'nggi yillarda nafaqat yoshlar o'rtasida ommalashib, balki xalqaro miqyosda O'zbekiston sport maktabining o'ziga xos brendiga aylanmoqda. Dyuzdo sportining rivoji, avvalo, yuqori malakali sportchilarni tayyorlash, ularning taktik, texnik va psixologik tayyorgarlik darajasini yuksaltirish bilan chambarchas bog'liqdir.

Zamonaviy sportda g'alaba uchun faqatgina jismoniy kuch emas, balki to'g'ri taktika, raqibning harakatlarini tahlil qilish, tezkor qaror qabul qilish va moslashuvchan fikrlash muhim omil sanaladi. Shu sababli dyuzdo sportida taktik tayyorgarlik tizimini ilmiy asosda takomillashtirish sportchilarning natijadorligini oshirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Hozirgi paytda mavjud mashg'ulot uslublari ko'proq texnik malakalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lsa-da, taktik tafakkurni shakllantirish bo'yicha yondashuvlar yetarli darajada

tizimlashtirilmagan. Natijada sportchilar o'yin jarayonida raqibning strategiyasini tahlil qilish, qarshi hujumni tashkil etish yoki muqobil yechimni tez topish borasida qiyinchiliklarga duch kelmoqda.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, dyuzdo sportida yuqori malakali sportchilarni shakllantirishda taktik tayyorgarlikni kompleks yondashuv asosida takomillashtirish zarur. Bu jarayonda psixologik barqarorlik, harakat koordinatsiyasi, tezkor fikrlash, raqib xatti-harakatlarini oldindan sezish kabi jihatlar o'zaro uyg'unlashtirilgan bo'lishi kerak. Shuningdek, o'quv-mashg'ulot jarayonlarida zamonaviy texnologiyalar, videonaliz, sensorli kuzatuv tizimlari va raqamli modellashtirish imkoniyatlaridan foydalanish samaradorlikni oshiradi.

Ushbu tadqiqot natijalari dyuzdo sporti bo'yicha murabbiylar, metodistlar va sport federatsiyalari uchun amaliy ahamiyat kasb etadi. U taktik tayyorgarlikni takomillashtirish orqali sportchilarning raqobatbardoshligini oshirish, xalqaro musobaqalarda O'zbekiston nufuzini yuksaltirishga xizmat qiladi. Shu bois, dyuzdo sportida ilmiy asoslangan taktik tayyorgarlik tizimini shakllantirish — nafaqat sport natijalarini, balki yosh avlodning intellektual va jismoniy salohiyatini ham yuksaltirishning muhim garovidir.

O'zbekistonda dyuzdo sportining rivojlanishi bugungi kunda milliy sport tizimining muhim tarkibiy qismiga aylangan. Bu yo'nalishning shakllanishi milliy kurash an'analariga, jangovar harakatlar madaniyatiga va xalqimizning o'ziga xos ruhiy tayyorgarlik tamoyillariga tayangan holda kechdi. Dyuzdo sportining o'ziga xosligi — unda jismoniy kuch, texnik mahorat, taktik tafakkur va ruhiy barqarorlik uyg'unlashganligidadir. Shu boisdan ham yuqori malakali sportchilarni tayyorlashda aynan taktik tayyorgarlik tizimini takomillashtirish sport natijalarini yangi bosqichga olib chiqish uchun zaruriy shart sifatida ko'riladi.

Taktik tayyorgarlik deganda sportchining musobaqa davomida raqib harakatlarini oldindan sezish, o'z imkoniyatlarini optimal tarzda ishga solish, qarshi hujumni tashkil etish, raqibni chalg'itish, vaqt va masofani to'g'ri baholash hamda strategik fikrlash qobiliyatlari tushuniladi. Dyuzdo sportida bu tayyorgarlik turi nafaqat musobaqa paytida g'alaba qozonish, balki sportchining o'z ustida ishlash samaradorligini ham belgilab beradi. Taktik tayyorgarlikning asosiy maqsadi — sportchining holatni to'g'ri baholash va to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmasini shakllantirishdir.

Dyuzdo sportida taktikaning o'ziga xos tomonlaridan biri — jangning qisqa vaqt oraliqida qaror qabul qilish zarurati. Har bir raqibning harakati, har bir harakatning intensivligi sportchidan nafaqat kuch, balki tez fikrlash, raqibning niyatini ilg'ashni talab etadi. Shu sababli, mashg'ulot jarayonida sportchi uchun taktik situatsiyalarni modellashtirish, raqib xatti-harakatlarini oldindan tahlil qilishga o'rgatish zarur. Masalan, jang davomida raqibning chap qo'li bilan ushlariga moyilligi, yoki orqadan hujum qilish tendensiyasi aniqlansa, sportchi unga mos kontrharakatlarni ishlab chiqishi lozim.

Taktik tayyorgarlik tizimini takomillashtirishda ilmiy asoslangan yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Xususan, zamonaviy sport tahliliy texnologiyalari, videoanaliz va biometriya vositalaridan foydalanish taktik qaror qabul qilish jarayonini optimallashtiradi. Murabbiylar tomonidan o'tkaziladigan videokuzatuvlar yordamida sportchilar o'z xatolarini tahlil qilish, raqibning strategiyasini chuqur o'rganish imkoniga ega bo'ladi. Bunday yondashuv sportchini faqat harakat jihatdan emas, balki tafakkur jihatdan ham yetuk jangchiga aylantiradi.

Bundan tashqari, dyuzdo sportida taktik tayyorgarlikning psixologik komponenti alohida o'rin tutadi. Har qanday sportchi uchun musobaqa stressi, bosim, hayajon tabiiy holatdir. Ammo yuqori malakali sportchi ana shu bosimni o'z foydasiga yo'naltirishni bilishi kerak. Psixologik barqarorlik sportchining taktik rejasini buzmaslik, muhim pallalarda to'g'ri qaror qabul qilish, raqibni ruhiy jihatdan yenga olish imkonini beradi. Shu bois, sportchining psixologik tayyorgarligi taktik tayyorgarlik bilan uyg'un bo'lishi zarur.

Taktik tayyorgarlik tizimini takomillashtirishda individual yondashuv ham muhim o'rin egallaydi. Har bir sportchining jismoniy salohiyati, psixotipi, raqibga bo'lgan munosabati va jang uslubi o'ziga xosdir. Shu sababli, murabbiylar taktik mashg'ulotlarni umumiy dastur asosida emas, balki sportchining individual xususiyatlariga qarab rejalashtirishi kerak. Masalan, agressiv uslubdagi sportchi uchun tezkor hujum va qarshi harakatlarni ustuvor yo'nalishda mashq qilish foydali bo'lsa, sokin va kuzatuvchan sportchilar uchun raqibni chalg'itish, mudofaa orqali hujumga o'tish kabi strategiyalar samaraliroq bo'ladi.

Taktik tayyorgarlikni shakllantirishda mashg'ulotlarning bosqichma-bosqich tizimi muhim ahamiyatga ega. Birinchi bosqichda sportchilarda umumiy jang strategiyasi haqida tushuncha shakllantiriladi, ikkinchi bosqichda esa turli taktik kombinatsiyalarni mashq qilish orqali ularning harakatlar koordinatsiyasi mustahkamlanadi. Yakuniy bosqichda esa real musobaqa sharoitlariga yaqin bo'lgan simulyatsion mashg'ulotlar o'tkazilib, sportchilarning tezkor fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyati rivojlantiriladi. Bu jarayonlarda raqamli texnologiyalar, sensorli kuzatuv tizimlari, maxsus dasturlar va videoanalitik vositalar samarali natija beradi.

Dyuzdo sportida yuqori darajadagi sportchilar uchun taktik tafakkurni rivojlantirish nafaqat mashg'ulotlar, balki intellektual tayyorgarlik orqali ham amalga oshiriladi. Sportchi uchun raqibni o'rganish — bu faqatgina texnik tahlil emas, balki inson psixologiyasini tushunish, xatti-harakatlardagi takrorlanishlarni sezish, strategik fikrlashni rivojlantirishdir. Shu bois, murabbiylar sportchilarga analitik fikrlashni rivojlantiruvchi mashg'ulotlar, mantiqiy o'yinlar, tezkor qaror talab qiluvchi topshiriqlarni ham berishlari lozim.

Ayrim xorijiy mamlakatlar, xususan Yaponiya, Koreya va Rossiya sport maktablarida taktik tayyorgarlik mashg'ulotlari murakkab psixofiziologik modellar asosida olib boriladi. Masalan, yapon murabbiylari sportchilarga har bir jang uchun “mental reja” tuzishni o'rgatadilar. Bu reja jangning har bir bosqichida qaysi harakatni amalga oshirish, raqibning qaysi yo'nalishda zaifligini aniqlash va o'z harakatini shunga qarab o'zgartirishni o'z ichiga oladi. Rossiya sport maktablarida esa “taktik reaksiyalar tezligi”ni o'lchovchi maxsus uskunalar orqali sportchining refleklari tahlil qilinadi. Bu tajribalarni O'zbekiston sharoitida ham bosqichma-bosqich joriy etish maqsadga muvofiqdir (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonda dyuzdo sporti bo'yicha yuqori malakali sportchilar tayyorlash jarayonidagi asosiy ko'rsatkichlar dinamikasi (2022–2024-yillar)¹

Ko'rsatkich nomi	2022-yil	2023-yil	2024-yil
Milliy jamoada ro'yxatda turgan sportchilar soni (*erkaklar)	264	270	275
Musobaqalarda qo'lga kiritilgan medal (yirik turnirlar, milliy jamoa)	12	15	18
Taktik tayyorgarlikka ajratilgan mashg'ulotlar ulushi (tekstga muvofiq)	20 %	25 %	30 %

Tahlilga ko'ra, O'zbekistonda dyuzdo sporti so'nggi yillarda sezilarli rivojlanish bosqichiga kirgan bo'lib, 2022–2024-yillar oralig'ida milliy jamoa tarkibidagi sportchilar soni o'sib borgan, musobaqalarda qo'lga kiritilgan medallar soni ortgan va taktik tayyorgarlikka ajratiladigan mashg'ulotlar ulushi bosqichma-bosqich ko'paygan. Bu holat mamlakatda sportchilar tayyorlash tizimida taktik tafakkur, strategik fikrlash va raqamli texnologiyalarni qo'llashga e'tibor kuchayayotganini ko'rsatadi.

O'zbekiston sport maktablarida dyuzdo bo'yicha o'quv dasturlarni modernizatsiya qilish jarayonida taktik tayyorgarlikka alohida bo'lim ajratish zarur. Ayni paytda mashg'ulotlarning aksariyati texnik elementlarga bag'ishlangan bo'lib, taktik tafakkurni rivojlantirishga nisbatan kam e'tibor beriladi. Shu sababli, taktik tayyorgarlikni mustaqil yo'nalish sifatida o'qitish, unga metodik asoslar ishlab chiqish, murabbiylarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish orqali tizimli natijaga erishish mumkin.

Sportchilarning taktik tafakkurini rivojlantirishda ilmiy tahlil va empirik kuzatuvlar asosida individual profil yaratish samarali natija beradi. Har bir sportchi uchun raqibga nisbatan reaksiya va qaror qabul qilish tezligi, stressga bardoshlilik, o'zini tuta bilish darajasi, kuzatuvchanlik va muvozanatni saqlash qobiliyati baholanadi. Ushbu ko'rsatkichlar asosida taktik mashg'ulotlar mazmuni aniqlanadi. Bunday yondashuv orqali sportchi o'zining kuchli va zaif tomonlarini bilib oladi, bu esa raqibga qarshi individual strategiya ishlab chiqishga yordam beradi.

Taktik tayyorgarlikda o'yin modellari va interfaol mashqlar ham katta rol o'ynaydi. Masalan, “qarshi hujumni oldindan sezish”, “raqibning hatti-harakatini tahlil qilish”, “jang ssenariysini o'zgartirish” kabi mashqlar sportchining aqliy moslashuvchanligini oshiradi. Ushbu mashg'ulotlar davomida sportchi faqat o'z harakatini emas, balki raqibning ehtimoliy javob reaksiyasini ham tahlil qilishni o'rganadi.

Zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalarni qo'llash taktik tayyorgarlikning yangi bosqichini boshlab berdi. Maxsus dasturlar yordamida sportchining harakat tezligi, refleks va masofa aniqligi, jang davomida to'g'ri qaror qabul qilish ehtimoli tahlil qilinadi. Shu ma'lumotlar asosida murabbiylar mashg'ulotlar strategiyasini qayta ko'rib chiqib, sportchining zaif tomonlarini kuchaytirishga qaratilgan individual dastur tuzadi.

Taktik tayyorgarlik tizimini takomillashtirishda shuningdek, o'quv-mashg'ulot jarayonini sportchining raqobatbardoshligini oshirishga yo'naltirish muhimdir. Musobaqalarda g'alaba qozonish uchun sportchi nafaqat kuchli raqiblarga qarshi tayyor bo'lishi, balki musobaqa muhiti, hakamlik tizimi, psixologik bosim kabi omillarga ham moslasha olishi lozim. Shu sababli, mashg'ulotlarda real jang muhitiga yaqin sharoitlar yaratish, musobaqa stressiga o'rgatish, vaqt va resurs cheklovlari bilan mashq qilish amaliy foyda beradi.

O'zbekiston sport tizimida dyuzdo bo'yicha taktik tayyorgarlikni rivojlantirish uchun ilmiy-tadqiqot ishlarini kengaytirish, murabbiylar o'rtasida tajriba almashuvini yo'lga qo'yish, xalqaro musobaqalar tahlilini o'rganish va ilg'or metodlarni milliy dasturlarga integratsiya qilish lozim. Shuningdek, sport maktablarida taktik tahlil laboratoriyalarini tashkil etish, ularni videoanalitik va psixofiziologik o'lchov uskunalar bilan jihozlash orqali sportchilarni tayyorlash jarayonini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqish mumkin.

O'zbekistonda dyuzdo sportini rivojlantirish, ayniqsa yuqori malakali sportchilarni tayyorlash jarayonida taktik tayyorgarlik tizimini takomillashtirish sport natijalarining sifatini oshirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Taktik tafakkur, strategik fikrlash va tezkor qaror qabul qilish qobiliyatlarini shakllantirish orqali sportchilar

1 <https://www.ijf.org/country/uzb>

raqibning harakatlarini oldindan sezish, o'z imkoniyatlarini to'liq ishga solish hamda jang jarayonini nazorat ostida ushlab turish imkoniga ega bo'ladi. Shuningdek, taktik tayyorgarlikni psixologik, jismoniy va texnik tayyorgarlik bilan uyg'unlashtirish murabbiylik jarayonini yanada tizimli va samarali qiladi. Dyuzdo sportida yuqori natijalarga erishish uchun mashg'ulotlarda zamonaviy tahliliy usullar, raqamli texnologiyalar, videoanaliz vositalari va simulyatsion mashg'ulotlardan foydalanish zarur.

Sohani yanada rivojlantirish uchun dyuzdo sportida taktik tayyorgarlikni mustaqil ilmiy-amaliy yo'nalish sifatida shakllantirish, murabbiylar tayyorlash dasturlarini taktik tafakkur nazariyasiga asoslash, sportchilar uchun individual taktik profil tuzish amaliyotini keng joriy etish maqsadga muvofiqdir. Taktik tayyorgarlik laboratoriyalarini tashkil etish, sport maktablarini raqamli texnologiyalar bilan jihozlash va xalqaro tajribani milliy sharoitga moslashtirish orqali O'zbekiston sport maktabining raqobatbardoshligini oshirish mumkin. Bu yondashuv nafaqat sportchilar natijalarini yaxshilaydi, balki dyuzdo sportining xalqaro maydondagi nufuzini mustahkamlaydi, yosh avlodni intellektual va jismoniy jihatdan barkamol sportchi sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. A. Mahmudov. Sportchilarning jismoniy va ruhiy tayyorgarligi. – T.: O'zDJTI nashriyoti, 2019. – 214 b.
2. Sh. Jo'rayev. Kurash va jang san'atlarida taktik tayyorgarlik asoslari. – T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2021. – 248 b.
3. A. Ruzmetov. Sport mashg'ulotlarini boshqarishning ilmiy asoslari. – T.: O'zDJTI, 2018. – 232 b.
4. A. Matkarimov. Jangovar sport turlarida strategik fikrlashni rivojlantirish metodikasi. – T.: Innovatsiya nashriyoti, 2020. – 186 b.
5. Л.П. Матвеев. Теория и методика физической культуры. – М.: Физкультура и спорт, 1999. – 543 с.
6. В.Н. Платонов. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – К.: Олимп. литература, 2015. – 808 с.
7. Ю.В. Верхошанский. Основы специальной физической подготовки спортсменов. – М.: Советский спорт, 2011. – 384 с.
8. J.R. Thomas, J.K. Nelson. Research Methods in Physical Activity. – Champaign: Human Kinetics, 2015. – 480 p.
9. M. Kogut, H. Shumilin. Tactical and Psychological Aspects in Martial Arts Training. – Warsaw: AWF Press, 2020. – 192 p.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. maxsus son / № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>